

Orosházi beszámoló

A legenda és a történelmi valóság

A legenda egy Oros nevezetű személyről beszél, aki családjával együtt ezen a tájékon telepedett le, majd az ő nyomdokán telepedtek le a többiek - és ekkor már csak úgy emlékeztek erre a helyre: Itt volt Oros háza. A hely megjelölés egy idő után egybeolvadt és kialakult az Orosháza forma. A név eredetének ilyen forma megmagyarázásának van logikája is: a név második fele egy birtokviszonyt jelez ; az első fele: Oros pedig egy ősi magyar keresztnév, amely mára szinte teljesen eltűnt. A város környékének a története az Oros-család vándorlása előtti időkhöz is visszanyúlik a régészeti emlékek szerint: vaskori leletek is találhatóak. A város helytörténeti múzeumját Olasz Ernő, paraszti származású autodidakta régész bővítette szarmata, gepida és avar kori leletekkel. Azt, hogy a legendában megjelenített Oros-család vándorlása pontosan mikor is történt, csak sejtethetjük; de az már tény, hogy a várost legelőször a XV. században említik.

Nagy változást hozott Orosháza és környékének az életében a török hódítás, közel két évszázados elnéptelenedést. Az 1740-es években a Tolna vármegyei Zomba településről származó protestánsok telepítették be újra a várost. Erre utal két dolog: Orosházának az egyik testvér települése Zomba; és a belvárosban is van egy Zomba utca nevű közterülete. (Azt meg már csak a poén kedvéért említem meg: Orosháza legalább tízszer népesebb település, mint az eredeti Zomba. Egyébként az egyik testvértelepülés is.)

A fent leírtakkal bőségesen megismerkedtünk a helyi múzeumban egy múzeumi régész és történész előadásából. A XIX. század végéről két ellentétes életutat bejáró személyiséggel is megismerkedtünk: az ügyeskedő gabonaiparossal, aki kétszer is átverte a biztosítót a leégett malmaival, mire a harmadik gyárának a leégése után inkább távozni kényszerült, mert kiderült a turpisság: a két malom biztosítási csalásként égett le. A másik személy Ték Endre, aki meghonosította a modern műbútorasztalos ipart és még a zongora-építésben is jeleskedett. Ték Endre pozitív emlékéhez tartozik még, hogy létre hozta a környék egyik – ha nem az első – bentlakásos tanonciskoláját, ahol a kézműves tevékenységek logikája miatt nem a gazdag családok fiai tanulhattak.

Vakon az ismeretlen városban

Habár volt egy ismerős házaspár, akik erre az öt napra programokat is szerveztek nekünk, azért nem lógtak rajtunk állandóan és mi sem mentünk az agyukra. A délutánjaink szabadok voltak és oda mehettünk, ahova az orrunk vezetett. Csak időben el kellett kerülni a falat!

A programokról néhány szóban elmondható, hogy tartalmaz, a mi érdeklődésünket figyelembe vevők és még a teljesen váratlan is bennük volt. Az első nap természetesen, azzal telt el, hogy dél felé megérkeztünk, majd jöttek az ehhez kapcsolódó „formaságok”: elfoglaltuk a szállást és egy gyors ebédet lezavartunk, hiszen már messze volt a reggeli. Az ismerős házaspár: Erika és János, bemutatták nekünk a város nevezetességeit: a Fő téren/Szabadság téren levő üveg körtefát; és a város egyik legfiatalabb lakóját: a három hónapos kis Leát, aki a babakocsijában napozott/levegőzött, amíg a szülei elfogyasztották ebéd utáni kávéjukat/süteményeiket (nem láttam, csak sejttem). A keddi napon belefolytunk a Békés vármegyei Vakok és Gyengénlátók Egyesületének Orosházi Körzeti Csoportjának az aktuális programjába; amelyet Életem Egyszem Párja (és egy ébve már a feleségem is!) a görög származásának a beszámolójával és egy kis táncbemutatóval színesített. Másnapról János már nem tudott a további programokon

részt venni – valakinek dolgozni is kellett és a munkahelye nem engedte el. Ettől függetlenül, ahogy kerestük a Gyopárosi fürdőbe kimenő busz megállóit, János a hivatali autóból kétszer-háromszor ránk dudált: egyszerűen megfigyelés alatt voltunk. De félretéve a tréfát, ő éppen arra ment, amerre mi is. Az igazi poén az egészben az volt, hogy végül is a magán kocsival mentünk ki Gyopárosi fürdőbe, mert a buszjáratok olyan hektikusan jártak. Gyopárosi fürdőnél körbejártuk a tavat, igyekeztünk a horgászokat nem megzavarni, csak egy kicsit szóval tartani; kipróbáltuk a modern játszótér játékeit: feleségem még a gyerek kalandparkon is végig ment. Csütörtökön jött egy igazi meglepetés: egy helyi gyógymasszőr vett minket kezelésbe: kimasszírozta a lábunkból, hátunkból, vállunkból a benne felgyülemlt feszültséget és gócokat – a jelentkező fájdalommal nem is törődve. A masszírozás után a helytörténeti múzeumot látogattuk meg, amelynek a nagy tanulságait fent már leírtam. A tartalmas hetet pedig azzal zártuk le, hogy Marika Erikával együtt elmentek egy helyi zumba órára, én meg próbálkoztam egy kissé sasolni, hátha valami csinos női testet vagy annak a mozgását észlelem - reménytelenül.

Ezek a programok a napok egy részét töltötték csak ki, a maradék részben mi ketten megmutattuk a vakmerőségünket: jártuk a várost az orrunk után. Amikor a saját fejünk után mentünk, az embereknek különböző reakciójával találkoztunk. Budapesttel szemben itt nem találkoztunk az állandó kikerülő szöveggel: „Nem vagyok ide valósi!”, hanem inkább bevallották: nem tudják megmondani az irányt. Sőt többször találkoztunk azzal a megoldással: a sofőr a kis forgalmú utcán megállt és kiszólt: átmehetünk, kicsit jobbra, mert oszlop van előttünk. Ha megakadtunk és ki akartam próbálni az új gps-navigációm, alig választottam ki a célt, valaki már oda is lépett hozzánk: miben tud segíteni. Nagyon sokszor vagy a célunkhoz, vagy a szállásunkhoz is elkísértek.

Ezek után eléggé furcsa is lehet a konklúzió, amit levonok: nem sajnálom, hogy a városból lényegében semmit sem láttam, mert az emberek kedvessége ezt pótolta. Ez egy nagyon kellemes út volt, amellyel megünnepeltük az egyéves házassági évfordulónkat!